

The background of the entire page is a photograph of a reed seed head (cattail) in sharp focus, with its long, thin, golden-brown stalks and leaves creating a dense, textured pattern. The seed head is a fuzzy, cylindrical shape with a mix of brown and white fibers. In the background, a clear blue sky is visible through the gaps in the reeds.

Oeverberichten

Nieuwsbrief van de Vereniging Amsteloever

Nummer 26, Maart 2020

Het is vandaag zondag 9 februari. De storm Ciara heeft Nederland bereikt. Vluchten en veerdiensten zijn geschrapt en voetbal - en hockeywedstrijden gaan niet door. Een goed moment om met een kopje koffie achter de pc te kruipen en met het geluid van de storm op de achtergrond mijn gedachten te laten gaan over wat 2019 de Amsteloever gebracht heeft.

Glasvezel

De Gemeente in de persoon van wethouder Ellermeijer steunde het initiatief van de “Amsteloever” om ook in het zogenaamde buitengebied snel internet te realiseren. Een deskundige partij werd door de Gemeente ingehuurd ter ondersteuning. Natuurlijk zijn “kabelaars” geïnteresseerd om glasvezelkabel aan te leggen in een stedelijke omgeving en dit gratis aan te bieden. Het buitengebied is voor hen minder interessant vanwege de hoge kosten per aansluiting. Met de bewoners in de stuurstoel werd gesproken met een aantal aanbieders. Gekozen werd voor Getnet omdat deze partij, naast dat ze een ruime ervaring meebrengen in het aanleggen van glasvezelnetwerken, aangeven in het eerste halfjaar van 2020 zeker te zullen starten, met KPN samenwerken en een redelijke vergoeding vragen voor de aanleg in het buitengebied.

Interessant is te zien dat na het bekend maken van onze keuze andere aanbieders zich op de glasvezelmarkt van Amstelveen laten zien om alsnog te proberen een marktaandeel te verkrijgen. Dit kan nog mogelijk consequenties hebben. Voor info over de voortgang van het proces verwijs ik naar de website www.amstelveen.getnet.nl

Bestuurlijke zaken

In het voorjaar heeft het bestuur met wethouder Floor Gordon een rondje gemaakt langs de Amstel en door de Middenpolder. Uiteraard kwamen zaken aan de orde als de voortgang van de bouw van de brug bij Ouderkerk, de geslaagde dijkverbetering, -waar nog een extra afvoer naar de polder zal worden gemaakt ter hoogte van nr 35- de (geplande) nieuwbouw langs de Amstel en met name de overlast die veroorzaakt wordt door overvolle sloepen die als uitstekende locaties gezien worden door housende jongelui. Naast de overlast van de muziek moet de voorzitter constateren dat de grote bocht, waar hij woont, als een goede locatie wordt gezien om een sanitaire stop te

maken. Ik zal het beeld niet verder omschrijven maar een paar van mijn gasten die het tafereel mochten aanschouwen vroegen zich af wat er hier aan de hand was.

Op verzoek van een aantal bewoners werden wethouders Raat en Gordon gevraagd poolshoogte te komen nemen. Als oplossing werd in een later stadium aangegeven dat er handhavend zou worden opgetreden bij ontvangen klachten.

Ook in het afgelopen jaar was te constateren dat de tendens om bestaande woningen af te breken en te vervangen door grotere aanhoudt. Helaas leidde dit ertoe dat ook beeldbepalende gebouwen, zoals de woonhuizen 56, 67 en 165 verdwenen. Het laatste ging overigens door brand verloren. Elders in deze Oeverberichten is aan de hand van een fotoreportage te zien hoeveel er in de loop van de jaren aan onze dijk is veranderd.

Het bestuur volgt nieuwbouwplannen en gaat na of deze voldoen aan het Bestemmingsplan Wester-Amstel en het beeldkwaliteitsplan. Zo nodig wordt een ‘zienswijze’ bij de gemeente ingediend.

Ook was het bestuur het afgelopen jaar actief op het gebied van het verkeer. De gemeente heeft een Mobiliteitsvisie gepubliceerd en de Vereniging heeft daarop gereageerd. Met name vroegen wij de aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers en voor het gebruik van de dijk als doorgaande (sluip)route. De gemeente zegde toen de dijk in verkeersplannen niet als doorgaand verkeer route op te nemen.

Buurt AED

Een AED kan levensreddend kan zijn als een slachtoffer van een hartstilstand binnen een beperkte tijd gereanimeerd kan worden. Wij hebben langs de Amsteldijk geen openbaar toegankelijke AED beschikbaar. In de vergadering van 2019 heeft het bestuur aangegeven het van belang te achten dat een dergelijk apparaat aan de Amsteldijk beschikbaar komt. De Gemeente Amstelveen heeft nu een subsidieregeling (zie bij site Gemeente Amstelveen “ regelen en aanvragen”) waarbij 40% van de aanschafkosten wordt vergoed. Het Bestuur maakt gebruik van deze regeling en zal tot aankoop overgaan. Deze AED inclusief kast zal Euro 1660,- kosten. Als we rekening houden met de

subsidie zullen de aanschafkosten Euro 1000,- bedragen. We zullen een “crowd funding” actie starten om dit bedrag bij elkaar te krijgen.

Schiphol

Op 2 februari heeft de inspectie van de Leef-omgeving en Transport een publicatie uitgegeven onder de naam “Staat van Schiphol 2019”. Ik kan u aanraden dit interessante rapport te lezen. Ook kunnen we ervan leren dat de vaardigheid van rekenen niet iedereen gegeven is. Zo staat er op blz 7 dat het aantal vluchten op Schiphol gegroeid is met 12% in de afgelopen 5 jr. De groei van Schiphol was van 2015 met 390.000 vluchten naar 2018 met 500.000 vluchten 28% en dat in 3 jaar!! De laatste jaren mocht Schiphol niet groeien om dat ze aan het afgesproken plafond zit. Omdat de bewoners-

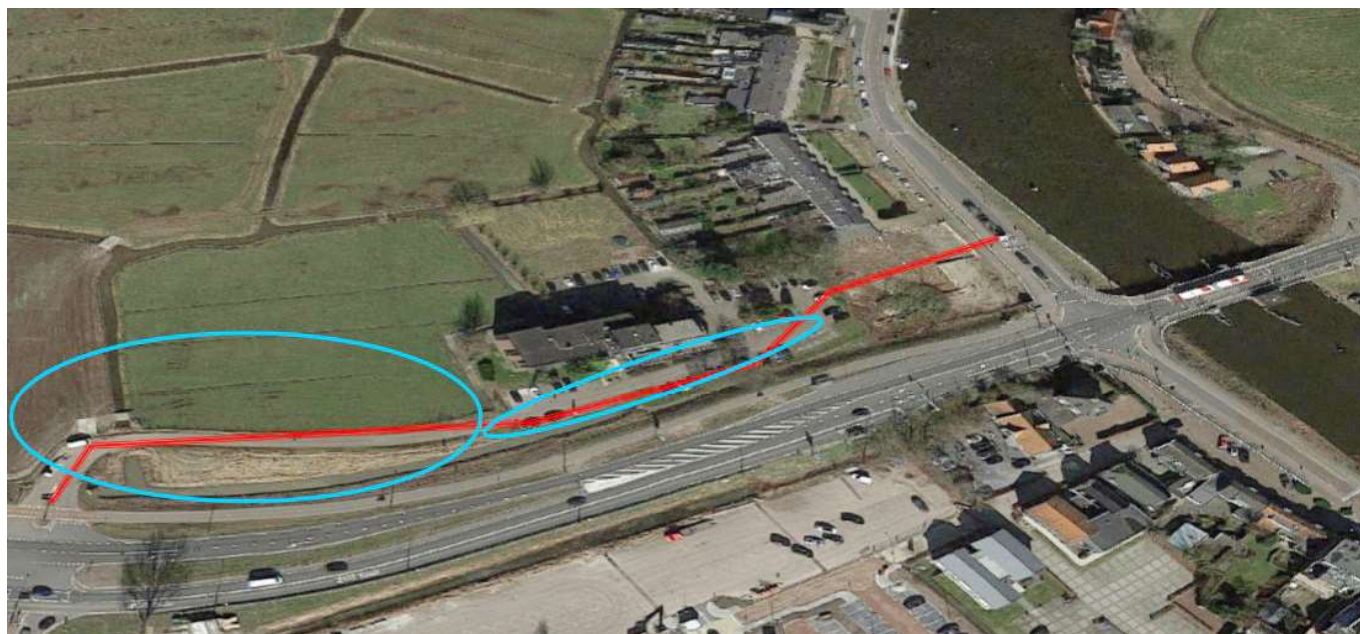
vertegenwoordiging met een verdere groei van het aantal vluchten niet kon instemmen zonder dat Schiphol eerder gemaakte afspraken zou nakomen (zoals vermindering nachtvluchten) hebben de overheidspartijen en Schiphol het overleg gestaakt. Er wordt nu gestudeerd op een andere overlegvorm waarbij de bewoners geen inspraak krijgen over de groei van Schiphol. U begrijpt dat we ons hier tegen verzetten. Voor nadere info over Schiphol verwijs ik naar www.bewonersomgevingschiphol.nl

Ook dit jaar mag ik terugzien op een plezierige samenwerking met mijn sympathieke collega bestuursleden.

Ik hoop u op de jaarvergadering van 1 april te mogen begroeten.

Stagnatie bij de bouw van de nieuwe brug bij Ouderkerk

Op de laatste bijeenkomst van de Begeleidingsgroep Brug Ouderkerk met de provincie en aannemer, waar ook de Vereniging Amsteloever in vertegenwoordigd is, werd toegelicht waarom de geplande start van de bouw van de nieuwe brug is uitgesteld. Reden is het niet beschikbaar hebben van de gronden die nodig zijn voor de aanleg van de verbindingsweg. Op de afbeelding hieronder in rood de geplande verbindingsweg en in blauw de te verwerven gronden.

Ook de alternatieven voor het verkeer op de Amsteldijk Noord -die moet worden afgesloten om te kunnen starten- zijn ongewenst. (zie onderstaande afbeelding) Dit omdat er meerdere grote verkeersprojecten in de gemeente Amstelveen op dit moment lopen. In de afgelopen maanden is er veel en intensief contact geweest met de betreffende grondeige-

naars om afspraken te maken over z.s.m. betreding, zodat gestart kan worden met de aanleg van de verbindingsweg. De mogelijkheid van huren van de grond totdat minnelijke of gerechtelijke overeenstemming is bereikt, is daarbij ook door Provincie NH naar voren gebracht.

E.e.a. heeft echter nog niet tot consensus geleid.

Voor de planning betekent dat het volgende:

Als er 'vandaag' overeenstemming wordt bereikt, duurt de aanleg van de verbindingsweg ca. 0,5 jaar en kan er na de zomer van 2020 gestart worden met de bouw van de brug; Als de gehele onteigening moet worden doorlopen dan zijn de gronden medio 2021 beschikbaar en bij cassatie pas medio 2022. De start van de bouw van de brug is dan een half jaar later.

Een 'natuurlijk' moment ontstaat medio maart als de administratieve procedure overgaat naar de juridische procedure. Dat zou een moment kunnen zijn om tot overeenstemming te komen.

Tijdelijke maatregelen

Nu de start van de bouw van de brug tenminste een half jaar is uitgesteld, is besloten op de plek van het oorspronkelijke fietspad een tijdelijk fietspad aan te leggen, zodat de fietsomleidingsroute voorlopig kan worden opgeheven. Deze maatregelen zijn in de loop van januari 2020 uitgevoerd en de voormalige fietsroutes kunnen weer gebruikt worden. Ook de tijdelijke verkeerslichtenregeling bij Amstelslag zal worden verwijderd.

Op nevenstaande foto het fietspad langs Oranje-staete.

Nicole van Buuren

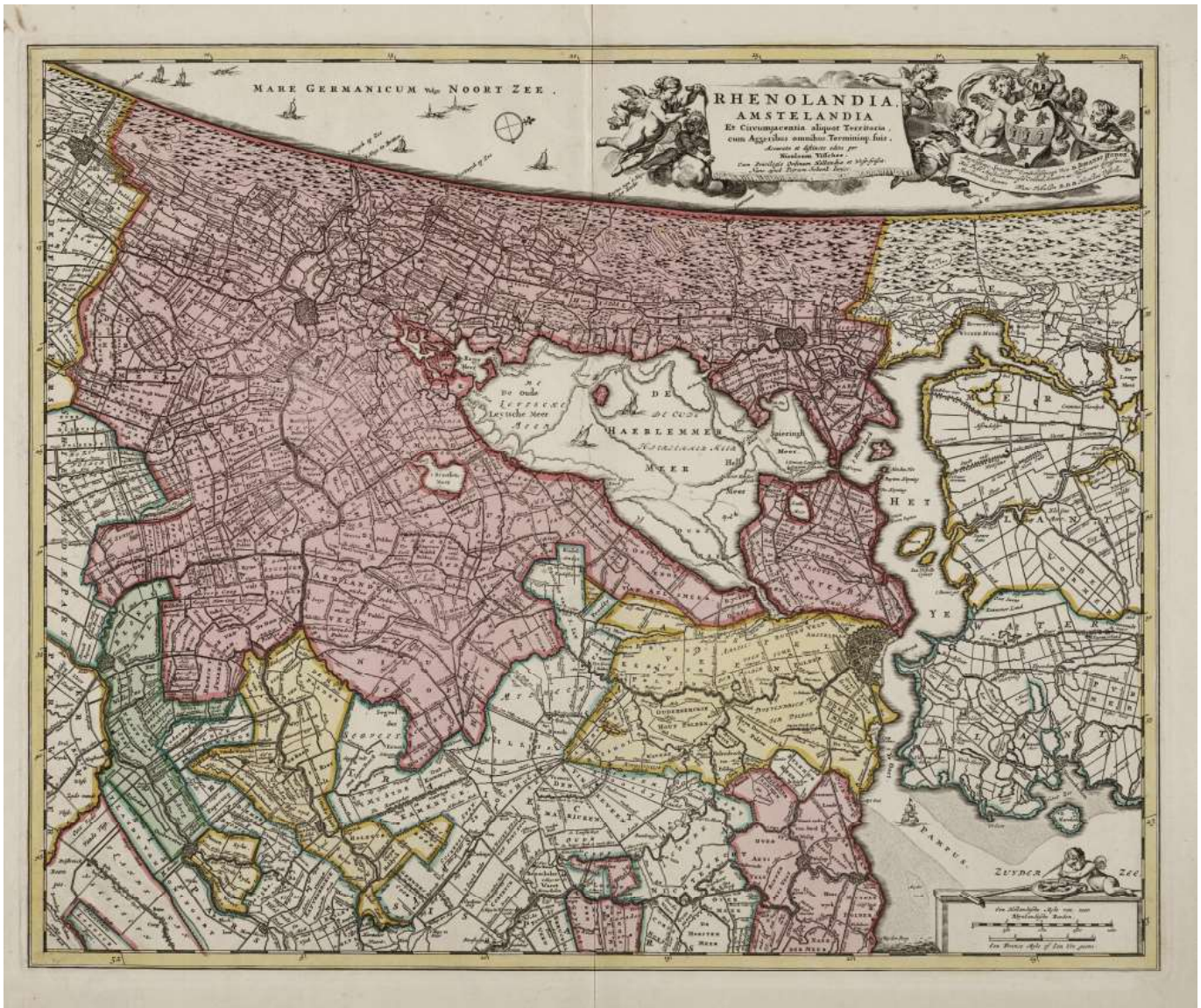

BBQ een groot succes

Op een stralende zaterdag 15 juni 2019 hielden we weer een BBQ van onze vereniging. Dit keer niet in de tuin van Westeramstel maar op een niet ondergelopen weide van de Schaatsvereniging Ouderkerk. Ongeveer 40 personen genoten van een heerlijke BBQ en mede door het lange junilicht, was het een groot succes.

De historie van de Middelpolder

Het zuidelijke Noordhollandse polderlandschap omstreeks 1771

In de vroege middeleeuwen werd Holland alleen bewoond op de hogere duingronden en op de overwallen langs de rivieren. Voor de rest bestond het gebied uit veengronden die vrijwel onbewoond waren.

Rond het jaar 800 werd een eerste begin gemaakt met de ontginning van de metersdikke uitgestrekte veenkussens die door gebrek aan zuurstof in de natte bodem, uit slechts gedeeltelijk verteerd plantaardig materiaal bestond. De hoogst liggende gronden die een natuurlijke ontwatering hadden werden door de pioniers het eerst in gebruik genomen. Van hieruit verbreedde men de natuurlijke waterlopen en groef men sloten zodat de waterstand omlaag ging. Door bevolkingsaanwas was er meer landbouwgrond nodig en er waren genoeg arbeidskrachten om meer ontginningen mogelijk te maken. De woeste gronden in onze omgeving vielen bij traditie onder de landsheer en de rechten gingen later over op de bisschoppen van Utrecht en de graven

van Holland. In deze periode rond de tiende eeuw begon "De Grote ontginning". Gestimuleerd door de overheden en de landhonger werden eerst de beste stukken grond aangepakt.

Dit waren de lager gelegen gebieden die van nature met hout begroeid waren. Uit deze ontginningsnederzettingen ontstonden plaatsen met de naam waar "woude" of "woud" in voorkomt. Later werden ook de mindere gronden, de hogere vennen, die meestal laag begroeid waren ontgonnen. Hier ontstonden plaatsen met de naam "veen". Toen na de eerste ontwatering door sloten te graven, de waterstand genoeg was gezakt, begon men met veeteelt. Later, toen de waterstand nog lager was geworden kon men landbouw gaan toepassen.

In de jaren daaropvolgend waren er diverse schermutselingen tussen grondeigenaren die met een dam hun land tegen water wilden beschermen, waardoor andere gebieden te veel water kregen. Het is van alle tijden!

De graven van Holland wisten hun invloed uit te breiden ten koste van Utrecht. Hierdoor ging o.a. Amstelland in 1279 over naar Holland.

De ontgonnen veengronden bleken door inklinking toch te nat voor landbouw. Na 1350 ging men meestal over op de melkveehouderij, waar ook minder mensen voor nodig waren.

Ondanks de grote hongersnood van 1315-1317 en de pestuitbraken ontstond er op het platteland een overschot aan arbeidskrachten. In de steden was door de pest een gebrek aan mankracht zodat veel mensen daarheen trokken en een ambacht gingen uitoefenen.

Voor de ontginningen waren dijken kanalen en sluizen nodig. Om dit te coördineren werden waterschappen en heemraadschappen opgericht. De noodzakelijke samenwerking hiervan zorgde voor een soort bestuur en mentaliteit die voor een

groot deel de basis is geweest van het succes van de Hollandse handel, het "polderen".

De bodemdaling die veroorzaakt was door de ontwatering bedroeg in het Hollands-Utrechtse veengebied ongeveer 2 meter, in sommige delen van West Friesland zelfs 4 meter. Hierdoor kwam soms de kustverdediging in gevaar. Dit bleek al in de twaalfde en dertiende eeuw toen grote stormen (o.a. de Sint Elisabethsvloed) enorme overstro-

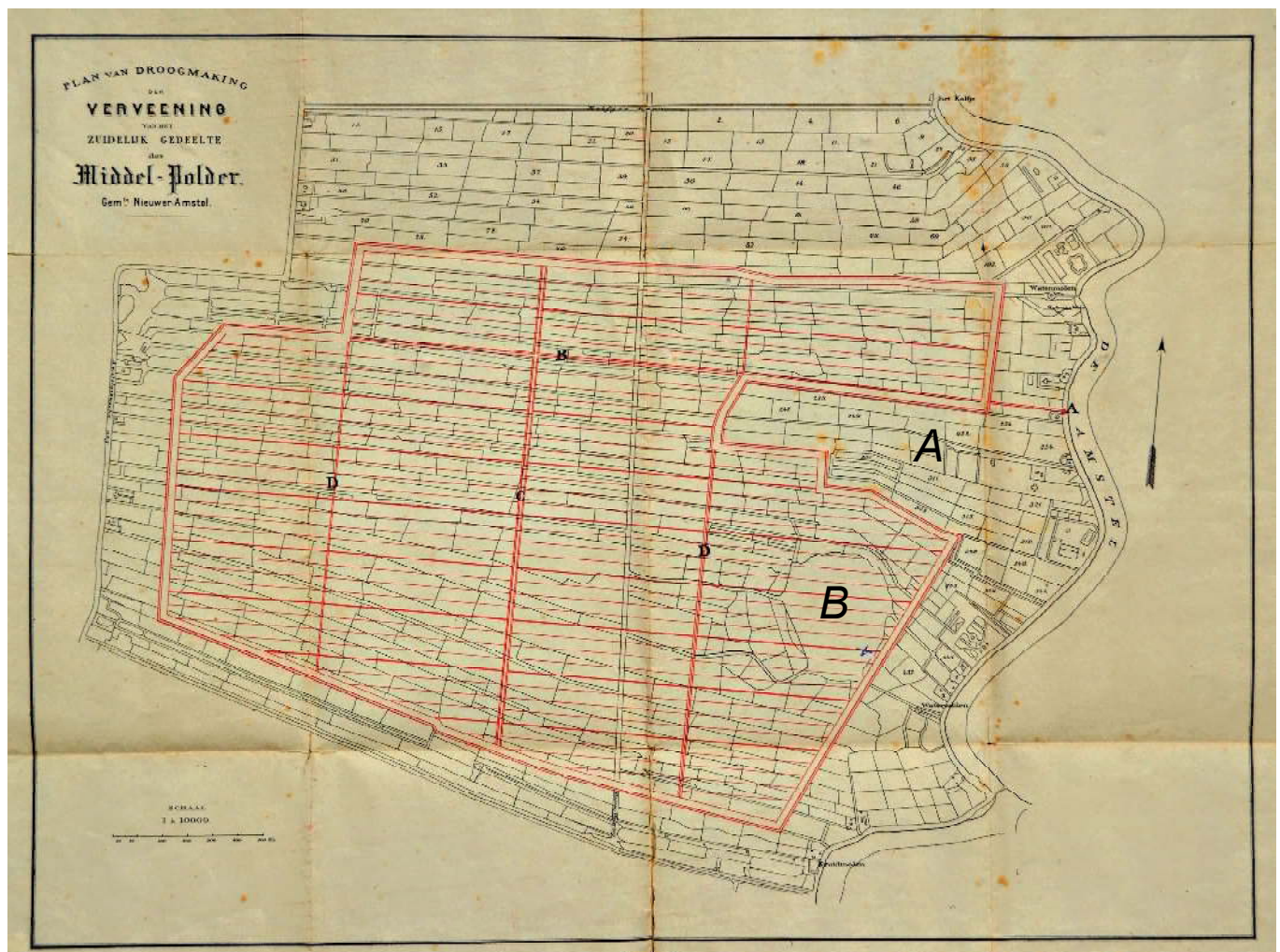
mingen veroorzaakten.

Vanaf de dertiende eeuw werden er daarom dijken om de Zuiderzee en de daarmee verbonden wateren en rivieren aangelegd. Gebieden die aanvankelijk boven zeeniveau lagen, werden noodgedwongen omdijkt.

De veenpolders waren ontstaan.

In het Amstelland kreeg men steeds meer moeite met de natuurlijke afwatering. Rond 1630 werd

Plankaart waarop de vervening van het zuidelijke deel van de Middelpolder staat aangegeven in rode lijnen. De "taartpunt" die van het Burgerweeshuis niet mocht worden verveend is goed te zien. (A) (B)=Bankrasmeer.

Tekening door Willem Schellink (1623-1678) van de buitenplaats Wester Amstel ongeveer op de plaats waar nu WesterAmstel ligt. Bewoner burgemeester Nicolaas Pancras (1622-1678). Naamgever van het Pancrasmeer?

besloten tot het oprichten van nieuwe polders waaronder de Middelpolder, gelegen tussen de Bovenkerkerpolder en de Binnendijkse Buitenvelderdse polder. De naam verwijst naar de ligging ten opzichte van de andere polders.

Halverwege de polder liep van noord naar zuid de Boerenwetering. In het zuiden lag een meer-tje dat Banckenmeer werd genoemd. Later werd dit Bankrasmeer en nog later Pancrassermeer.

De polder werd verder ontwikkeld met de aanleg van sluizen, kaden en sloten en omstreeks 1640 werden er twee polderwindmolens gebouwd, een ter hoogte van de buitenplaats Tulpenburg, bij de banpaal aan de Amsteldijk. De andere bij het huidige Bankraspad, ten zuiden van de buitenplaats Oostermeer. Het waren achtkantige molens met een wiekvlucht van 25,5 meter, die een oppervlakte van 1024 ha gingen bemalen.

Het bestuur bestond uit 4 poldermeesters en een stedeling.

De grond van de Middelpolder was veelal eigendom van Amsterdamse instellingen en -burgers en er verschenen fraaie buitenplaatsen, vooral langs de Amstel.

Amsterdam was een goed afzetgebied voor zuivelproducten en er vestigde zich steeds meer boerderijen met landbouw en veeteelt.

In de achttiende eeuw waren er al verzoeken om de polder uit te venen, maar dat werd niet toegestaan.

Omdat de afwatering te wensen overliet, waren er rond 1830 weer plannen om tot vervening over te gaan, maar omdat men wilde wachten op de droogmaking van het Haarlemmermeer, ging dit ook niet door. Mede door de sterke vraag naar turf, werd in 1843 toch toestemming gegeven om het zuidelijke deel van de polder te vervenen en het duurde tot 1867 dat het veenland was veranderd in een waterplas waarbij het Bankrasmeer en de zuidelijke Boerenwetering werden opgenomen in de nieuwe droogmakerij.

In 1879 werd gestart met de droogmaking. Omdat de capaciteit van windmolens te klein was, werd

een stoomgemaal aan de Amstel gebouwd waarmee de polder werd droog gemalen. Later is deze stoommachine vervangen door diesel motoren en nog later door elektrisch aangedreven pompen. Tussen 1868 en 1888 werd ook het noordelijke deel verveend en in 1892 was de droogmakerij gereed en werd de veenderij opgeheven.

De Middelpolder heeft in de negentiende eeuw veel turf opgeleverd. In het hoogseizoen waren er wel 600 werklieden aan de slag. Ze baggerden de veengrond over 725 ha weg tot op de kleilaag. Een klein gedeelte is nooit verveend. Dat was eigendom van het Burgerweeshuis in Amsterdam, dat zich verzette tegen de vervening van de polder. Dit stuk hoogland loopt als een taartpunt achter het gemaal de polder in. Het waterhoogteverschil tussen hoog- en laagland is 3 meter en is bij de water toeloop naar het gemaal duidelijk te zien. Het water loopt via een dam vanuit de hogere polder naar het lage gedeelte en wordt van daaruit met een gemaal op de Amstel gepompt. Sinds de jaren dertig, maar vooral in de jaren zestig werd de polder grotendeels bebouwd. In het oosten bleef een open gebied gehandhaafd. Men kan er buiten het broedseizoen (na 15 juni en tot 15 maart) vrij door de weilanden en langs de moerasjes en poeltjes wandelen. Om aan de vraag naar recreatieve mogelijkheden te voldoen, zijn er sportvelden en een golfterrein aangelegd.

KoBab

Hek van "Veen en lust" met op de achtergrond de Bancrasser molen. (Foto van Jacob Olie)

De Amsteldijk in oude foto's

Onder de titel 'De Amstel afgebeeld' schreef ik vorig jaar een stuk over schilderijen en etsen, producten van kunstenaars. Dit keer heb ik me eens verdiept in oude foto's. Die geven een beeld van de werkelijkheid zoals die op het moment van afdrucken bestond. Dat beeld verschilt op een aantal plaatsen nogal van de huidige situatie. Als eerste valt op dat de bestrating van klinkers al lang geleden is vervangen door asfalt. De grootste verandering zien we echter in de bebouwing. Er zijn nogal wat huizen gesloopt om plaats te maken voor modernere en vooral grotere.

Man en paard

Zo smal was de dijk, of beter gezegd de weg op de dijk, in 1920.). Zoals aan het toegangshek is te zien, voert de weg hier langs de buitenplaats Wester-Amstel, toen bewoond door de familie Lissone. De heer J.Ph.J.F. Lissone was de oprichter en eigenaar van het eerste reisbureau in Nederland. De aanlegsteiger en de rolpalen zijn nu verdwenen. Opmerkelijk is dat die palen er op de foto nog staan. Zij waren bestemd voor de trekschuit die toen al lang niet meer bestond. De jager liep ooit met zijn paard op het jaagpad tussen de waterkant en de palen terwijl de rol naast de paal met het touw meedraaide. Op die manier bleef het touw aan de waterzijde, waardoor de trekschuit in buitenbochten niet te erg naar de wal werd getrokken. De vraag is of het jaartal dat bij deze foto wordt opgegeven, juist is. Waarschijnlijk is dit een eerdere afbeelding.

Dagje uit 1

Een veertigjarige werkweek bestond aan het begin van de twintigste eeuw niet. Zaterdag was een gewone werkdag en het is dan ook duidelijk dat deze foto op zondag is genomen, de enige dag dat vrijwel iedereen vrij had. . Een zomerse zondag want de deftige mevrouw beschermt zich tegen de zon met een parasol. De man is niet Oliver Hardy maar een 'gewone' Amsterdammer, nu ja, niet iemand uit de arbeidersklasse. De bolhoed, hoge boord en wandelstok geven een hogere stand aan. De werkmans droeg in die

tijd een pet. Links achter de man is een glimp te zien van het Kleine Kalfje. Het grote gebouw daarachter is het 'echte' Kalfje, officieel Café Restaurant 'Het oude Kalfje' geheten.

Een groep mensen is óf daarnaar op weg óf staat klaar voor een wandeling langs de Amstel, destijds een populaire bestemming voor de zondagmiddag. Op de steiger staat een andere groep klaar om mee te gaan met de stoomboot, terug naar de stad. De boot onderhield een geregelde dienst tussen Amsterdam en Ouderkerk met het Kalfje als tussenstop.

Dagje uit 2

Hoe groot het oude Kalfje was, komt op deze prent goed tot uiting. Dat het 's winters flink kan vriezen en sneeuwen ook. De heer met bolhoed weet daar wel wat op. Hij heeft een arreslee, een voertuig dat tegenwoordig nog alleen maar bekend is van kruiswoordpuzzels of, in werkelijkheid, staat te verstoffen in de hal van een oud kasteel. Ook in het Amsterdam van rond de eeuwwisseling zal zo'n slee wel een zeldzame verschijning zijn geweest. Er was immers de paardentram en een elektrische taxi voor wie het kon betalen.

De deuren van het gebouw staan open en dat betekent waarschijnlijk dat er voor het paard daar wat te halen is, terwijl de baas en zijn metgezel(lin) zich te goed gaan doen aan de Glühwein.

Opmerkelijk is dat de eigenaar zich 'Prop.' noemt,

afkorting voor 'propriétaire'. Frans was de taal als je deftig wilde doen

Dagje niet uit

De derde foto van de beide Kalfjes lijkt genomen op een dag met slecht weer. Geen verkeer, geen fietser of voetganger te zien en het terras aan het water is helemaal leeg. Niemand ziet heil in een dagje uit. Ook voor het oude Kalfje was het intussen slecht weer geworden. Door een brand ging de mooie met pannen gedekte kap verloren, waarna het gebouw er wat armoedig bij blijft staan. In 1967 werd het gesloopt. Later worden plannen voor herbouw met ook een hotelfunctie ingediend, maar die worden -voor zover bekend- afgewezen vanwege de ligging recht onder de aanliegroute van de Buitenveldertbaan.

Opvallend detail op deze foto is het gebouwtje rechtsboven aan de linkerkant van de Kalfjeslaan.

Het zou een bushalte kunnen zijn, meer

waarschijnlijk is het een 'krul' een openbaar pissoir, uitsluitend voor mannen geschikt. Een dergelijke inrichting is nu aanwezig aan De Borch, naast de ingang van het Amstelpark.

Het Kalfje dankt zijn naam overigens aan de eigenaar van de eerste herberg op die plaats Jan Claesz Kalf. Pas later is die naam op de weg overgegaan. Eeuwenlang heette de Kalfjeslaan 'het Kleine Loopveld', ter onderscheiding van het 'Grote Loopveld', nu de Ouderkerkerlaan in Amstelveen. Op oude kaarten worden deze oude

namen altijd vermeld.

Uitspanning

Veel Amsterdammers kennen 't Kleine Kalfje, sommigen weten nog dat daar tegenover ooit het boven genoemde oorspronkelijke café heeft gestaan. Maar wie weet er nog dat er ook een uitspanning met de naam 't Koetje is geweest? Een pleisterplaats voor de diligence, waar de paarden uitgespannen konden worden? Zoals op de luchtfoto is te zien, heeft het min of meer vierkante gebouw een veranda aan de straatkant en ligt het iets naar achteren.

Zo te zien is het ergens in het midden van de 19e eeuw gebouwd, wellicht op de fundamenteën van het koetshuis dat bij toen al lang afgebroken

buitenplaats Tulpenburg hoorde. Ons vroegere bestuurslid Anneke Brouwer weet er nog alles van. Zij woonde met haar ouders ernaast en herinnert zich de tijd dat het café in bedrijf was, met een paardenstal waar toen ijs werd verkocht. In oktober 1965, na het overlijden van de uitbater, liet de eigenaresse het geheel slopen. Op de grond werd daarna een twee-onder-een-kap woning gebouwd. Anneke woont al vele jaren in de noordelijke helft, nr. 62 en op de gevel van dat huis staat: 't Koetje.

Veel dijkbewoners zullen zich wel herinneren wat er later gebeurde. De zuidelijke helft van het pand werd gekocht door mensen die dat deel lieten slopen, de tussenmuur door een buitenmuur vervangen en, met een kleine tussenruimte, een vrijstaand huis in -ongeveer- jaren dertig stijl bouwen.

Sven, Naomi en het Bestemmingsplan

Wereldberoemd zijn ze, schaatser Sven Kramer en hockey international Naomi van As. De een woont in Amsterdam en de ander in Heerenveen. Ze wilden dat graag veranderen, ook met het oog op een kinderwens. Er waren voldoende middelen en dus werd voor circa 2,1 mln euro de oude boerderij (nr 56) gekocht waar bekende dijkbewoner Henk Olij zoveel jaren heeft gewoond. Een karakteristiek huis uit het begin

van de vorige eeuw met een zomerhuis ernaast, zoals je vaak ziet bij boerderijen.

De kopers lieten alles afbreken want hun idee was om een nieuw huis met ongeveer gelijke contouren te laten bouwen. Een eerste plan met deze uitgangspunten werd aan de gemeente

gepresenteerd, maar dit werd niet geaccepteerd.

Misschien waren indieners niet op de hoogte van het Bestemmingsplan Wester-Amstel, dat op deze plaats alleen een woning t.b.v. agrarische bedrijfsvoering toestaat. Ook overschreed de inhoud van het plan de maximum toegestane inhoudsmaten. Inmiddels is er kennelijk overeenstemming bereikt want er wordt gebouwd.

Helaas is de Amsteldijk nu een karakteristiek gebouw kwijt, dat kennelijk niet op de lijst van gemeentelijke monumenten voorkwam.

Anna's droefenis

Niet veel verder stroomafwaarts stond op nr. 67 Anna's Hoeve. Ook hier vond kaalslag plaats en is het droefenis. Een boerderij was het al lang niet meer, maar het karakteristieke pand zag er piekfijn uit en was echt beeldbepalend aan onze dijk. De gemeente vond dat kennelijk niet want ook dit huis kwam

niet op de monumentenlijst voor. Enige jaren geleden, onder wethouder Levy die niet met veel genoegen aan zijn bestuurlijke loopbaan zal terugdenken, presenteerde het gemeentebestuur een Beeldkwaliteitsplan voor de Amsteldijk en achterliggend gebied. Een document dat inmiddels geen enkele waarde blijkt te hebben als gebouwen met een hoge beeldkwaliteit niet beschermd worden. De gemeentelijke monumentenlijst telt precies vier gebouwen.

Monumentaal

Dat Oostermeer het mooiste is dat de dijk aan gebouwen te bieden heeft, staat buiten kijf. Dankzij de voortdurende aandacht en zorg van bewoonster Ilona Oberman blijft de buitenplaats in prachtige staat. Terecht spreekt de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van een 'monumentaal ensemble', dat

bestaat uit het huis zelf, de bijgebouwen, het park, de theekoepel en zeker ook het hek.

Hoe dat hek er vanaf het voorplein uit ziet, is vastgelegd op deze foto uit de zomer van 1963. De bromfietser rijdt vast onbekommerd zonder helm 40 km/u en misschien nog wel meer.

Een heel ander voertuig toont deze reclamefoto in de vroege lente van 1957, toen Oostermeer nog eigendom was van een grote bank Vijf jaar later werd de buitenplaats gekocht door Koen Oberman en kwam zo weer in privébezit. Deze auto met hetzelfde nummerbord bestaat nu nog steeds. Het is een Talbot Lago 2500, een Franse sportcoupé, van een kleine, destijds beroemde fabriek, die in 1958 de productie staakte. Niet verwonderlijk gezien de matige kwaliteit van de laatste modellen in combinatie met de nogal hoge prijs. In het interbellum had de toenmalige bewoner de behoefte aan woonruimte voor zijn huisknecht.

Daarom werd rechts op het terrein een dienstwoning gebouwd. Huispersoneel was voor grote huizen in die tijd volstrekt normaal en bestond vaak uit een huisknecht en diverse dienstboden. Uiteraard was er voor de tuin apart personeel. Grote oude huizen waren ook gebouwd vanuit de gedachte dat er bedienden waren. Zo was de keuken meestal in het souterrain en moest dus alles wat daar bereid werd naar boven worden gedragen. De inrichting van Oostermeer is nooit veranderd en dus is de keuken nog steeds aan de achterzijde van het souterrain. Maar de huisknecht is wel verdwenen

Dienstwoning/politiepost/woonhuis

De dienstwoning op het terrein van de buitenplaats is in 1929 gebouwd. Later is het gebouw een tijd in gebruik geweest als politiepost voor hoofdagent Foppe met zijn gezin. De wijkagent avant la lettre! Vervolgens is, zoals het toen ook al ging, die post wegens bezuinigingen weer opgeheven.

Later heeft Bernardine Stodel, dochter van mevrouw Oberman uit haar eerste huwelijk, er een aantal jaren geresideerd. Na haar trouwen was meer ruimte gewenst. Toen werd besloten het huis af te breken en door nieuwbouw te vervangen. Na heel veel overleg gaf de gemeente Amstelveen toestemming voor de bouw van

een groter huis De foto uit de bouwtijd geeft aan dat er minstens twaalf mensen bij de bouw van het oorspronkelijke huis en de aanleg van de tuin betrokken waren en dat ze graag voor de fotograaf poseerden.

Vrijwilligers

Het tweede belangrijke monument op onze dijk is uiteraard Wester-Amstel, gesticht door de Amsterdamse burgemeester Nicolaas Pancras in 1662. Deze foto dateert uit het begin van de jaren tachtig. De bomen zijn van hun toppen ontdaan, het zgn. kandelaberbomen. Ze groeien weer uit met lichtere kronen en gaan zo langer mee. Het huis ziet er slecht uit. Er was te weinig geld voor het onderhoud en de buitenplaats verkommerde. Søren Movig, telg uit de familie Lissone die het huis sinds 1900 bewoonde, vond dat er iets moest gebeuren en stelde een plan tot herstel op. Een particulier (die nu dit verhaal schrijft) en zijn vrouw wilden in 1988 het huis

kopen en laten restaureren, maar Movig ging uit van het idee het huis in de familiestichting te houden en gaf daarom de voorkeur aan een lang lopend pachtcontract. Hij vond daarvoor het Groengebied Amstelland als financier, waarmee een overeenkomst voor dertig jaar werd gesloten. In 1989 werd het huis en het prachtige hek goed gerestaureerd. Het huis werd geschikt gemaakt voor de kantoorfunctie, o.a. door de aanbouw aan de achterzijde. Enige jaren later werd een Vriendenstichting opgericht met diverse werkgroepen. De belangrijkste daarvan is ongetwijfeld de Tuingroep. Dankzij de vele vrijwilligers in deze groep werd het park opgeknapt en steeds verbeterd en onderhouden. Hiervoor werd subsidie ontvangen van Luchthaven Schiphol. Andere werkgroepen hielden zich bezig met het organiseren van exposities, van literaire lezingen en van muziekmiddagen.

Het Groengebied is in 2019 verhuisd en er is een andere huurder gevonden:

participatiemaatschappij MKB Fonds die eerst op de Amsterdamse Keizersgracht zetelde. Het park blijft open en de vrijwilligers blijven dit onderhouden. Aan het gebruik van het achterhuis voor lezingen, exposities en concerten is echter voorlopig een einde gekomen.

De bocht

In de jaren twintig en dertig was de grote bocht in de Amstel een aantrekkelijke plek om huizen te bouwen, vooral van het type twee-onder-een-kap. Inmiddels zijn de meeste huizen wat gemoderniseerd en op veel plaatsen zijn zij- of achteraanbouwen verschenen, maar een luchtfoto op dezelfde

manier genomen zou niet zo heel veel verschil laten zien. De kaasboerderij, officieel de Rembrandt hoeve, staat er nog net zo; het parkeerterrein waarop nu de bussen staan, is niet zichtbaar. De oude vrachtauto en de schillenboer met paard en wagen maken duidelijk dat dit een oude opname is.

Onbewoonbaar

Aan het begin van de 20ste eeuw zijn deze arbeiderswoninkjes (nr 76 - 77) pal aan de dijk gebouwd. Het meest rechter deel heeft jaren gefungeerd als kruidenierswinkeltje. Aan het eind van de jaren tachtig trokken de bewoners weg en zijn de panden onbewoonbaar verklaard. Ze zijn in 1989 door eerder genoemde particulier en

zijn vrouw gekocht en door beiden grotendeels eigenhandig gesloopt in afwachting van een bouwvergunning voor een nieuw huis in oude stijl. Deze verkleinde kopie van een 18e eeuwse buitenplaats werd in 1990 een stukje naar achteren gerealiseerd en is links zichtbaar op foto 15. In opdracht van nieuwe eigenaars is het huis enige jaren geleden aanzienlijk vergroot, maar dat is vanaf de dijk nauwelijks te zien.

Het charmante woonhuis rechts, gebouwd in 1882 (nr 78) kwam helaas niet op de gemeentelijke monumentenlijst voor. Daardoor kon het een aantal jaren geleden worden gesloopt om plaats te maken voor een dubbel huis met een op zijn minst opmerkelijke vormgeving. Het toenmalige bestuur van de Vereniging Amsteloever meende dat deze vorm in strijd was met de specifieke voorschriften in het bestemmingsplan Wester-Amstel waaraan woningen aan de Amsteldijk Noord moeten voldoen. Na een juridische strijd gaf het gemeentebestuur echter een vergunning.

Hans en Grietje

Links van de boerderij in de richting van Ouderkerk, bijna op de hoek met de Machineweg, was ooit, vermoedelijk aan het eind van de 19e eeuw, een huis (nr. 74) gebouwd waarin de heks van Hans en Grietje zich thuis gevoeld zou hebben. Het was grotendeels van hout met dubbele wanden waartussen als isolatie zaagsel zat, althans dat vertelde de bewoner mij destijds. Omstreeks 1994 werd het huis verkocht aan

de familie Bakker. Peter Bakker liet het afbreken en op dezelfde plaats een nieuw huis bouwen. Na een aantal jaren is dit huis deels ook weer afgebroken en vervangen door de grote witte villa met zwembad die er nu staat. Later is hieraan nog een glazen 'gym' toegevoegd.

Nummers met letters

Wanneer de gemeente de huidige nummers op de Amsteldijk heeft verstrekt, is mij niet bekend. Het was in ieder geval op een moment dat er tussen sommige huizen nog open stukken land waren waarop gebouwd mocht worden. Met die mogelijkheid is niet altijd rekening gehouden. De nieuwe huizen kregen dan letters achter het nummer. Zo komen we naast 104 ook 104A tegen. Een compact woonhuis dat zo te zien eind jaren vijftig of misschien nog begin jaren zestig is gebouwd. In ieder geval in de tijd dat televisie nog met antennes per huis werd ontvangen. Het lijkt wat

er nog wel enige authenticiteit aan af te zien. Oudejaarsavond 2018 sloeg het noodlot toe, voor het gebouw althans. Een felle brand vernietigde in korte tijd het gehele gebouw. De eigenaar liet snel de restanten verwijderen.

op het huis dat 'Donjon' genoemd wordt (nr 33). Dezelfde architect?

Als hij nog leefde, heeft hij moeten meemaken, dat zijn creatie is gesloopt. Het bescheiden bouwsel is vervangen door een veel grotere villa, grotendeels in licht en zeer donker grijs uitgevoerd.

Brand

Tot de monumentale panden op onze dijk behoorde vroeger de boerderij nr 165, die om voor mij onnaspeurlijke redenen, officieel bekend stond als Hoeve Sloterdijk. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed noemde het een "waarschijnlijk 17e eeuws bakstenen huis met vernieuwde topgevel met ernaast een 19e eeuws zomerhuis". Door wijzigingen aan het pand werd dit van de monumentenlijst afgevoerd. Toch was

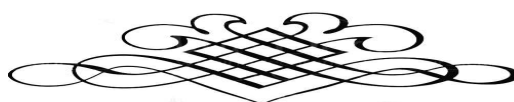
Daarmee was de weg vrij voor nieuwbouw. Blijkens het ingediende plan komt hier een forse (13 m x 19,5 m) villa en aangezien de kavel smal is, zal deze dwars worden gebouwd met de smalle zijde aan de straatkant.

Verantwoording

Dit stuk is nogal onevenwichtig, d.w.z. dat er slechts aandacht wordt besteed aan enkele gedeelten van de dijk. Dit komt omdat ik een selectie moest maken uit het in januari 2020 openbaar toegankelijke, digitaal reproduceerbare fotomateriaal. Daarbij bleek dat er van sommige stukken veel is en van andere niet. Ongetwijfeld komt er later nog meer beschikbaar en hopelijk ook van de gebouwen met de lage nummers.

Dank past vooral het Gemeente-archief Amsterdam, waar veel foto's digitaal bewaard worden. Ook zijn er afbeeldingen opgenomen uit de Beeldbank Amstelveen en het Archief van de provincie Noord-Holland. Voorts heb ik gebruik gemaakt van enkele eigen foto's en een uit het autoblad 'de Onschatbare Klassieker', en een die ik van Anneke Brouwer kreeg. Tenslotte dank ik dijkbewoner Maarten Helle, die mij op een interessante reeks negatieven attendeerde.

Erik Glasius

Boerderij De Driesprong

Een verhaal over generaties Middelpolder bewoners

Ik sta voor de deur van boerderij “De Driesprong”, een toepasselijke naam gezien de ligging op de splitsing Machineweg-Bankrasweg en om dat ik een afspraak heb, bel ik aan. Ab doet open. Ab Hogenhout en zijn vrouw Simone zijn niet groot, maar een kordaat stel en zijn handdruk is minstens zo kordaat. Joris, de zeer aanwezige papagaai, heet mij luidruchtig welkom en blijft regelmatig meefluiten. Ik stel mijn recordertje op en krijg een lekkere bak koffie. Er komt bezoek en Simone trekt zich terug. Ab is een gezellige prater en ik hoef het er bepaald niet uit te trekken.

In 1900 trouwde zijn grootvader en hij kreeg van zijn vader die een stuk grond had van de Amstel tot aan de Middenweg, een perceel grond aan de Amstel. Het was nog “hoog” land, dat nog niet was afgeveend zoals de omliggende landerijen. Er stond een schuur op en grootpapa ging aan de slag. De bovenlaag werd afgegraven en als

turf verkocht. Onder de schuur was de grond niet weggegraven zodat deze uiteindelijk op een soort terp stond. Door voorzichtig weg te graven werd de schuur op het omliggende niveau gebracht.

Er werd een klein houten huisje voor de schuur gebouwd waar ze in gingen wonen. Daar zijn Jan, de vader van Ab en zijn broers en zusters geboren. Ze begonnen het land te bewerken zodat ze er van konden gaan leven.

Het land werd in het midden ietwat boller gelaten zodat het water makkelijker weg kon.

In die tijd werd ook de afwatering naar het gemeentelijk, die er nu nog ligt gegraven. Toen was het nog een stoomgemaal dat de polder moest droog houden.

De grond was beter geschikt voor veeteelt dan voor landbouw en daarom werd er een stal bij gebouwd en er kwamen koeien. Van de ooms van Ab ging er een in het melktransport, melkbussen ophalen bij de boeren. Eén werd melkboer in De

Pijp en één ander ging studeren. Jan, de jongste, bleef op de boerderij.

In 1922 heeft zijn grootvader het huis wat er nu staat laten bouwen. Het kleine huisje werd later gebruikt als paardenstal en om melk te koelen. Dat koelen gebeurde met bronwater uit een gasbron die zijn vader had laten boren. Daar kwam gas uit om mee te stoken en water van ongeveer 10 graden om te koelen. Er stond weinig druk op en afhankelijk van de luchtdruk kwam er meer of minder water en gas uit.

Grootvader ging voor de oorlog nog de stad in met kar en paard om melk af te leveren bij de diverse melkwinkels. Dat ging altijd via een vaste route en het paard stopte vanzelf bij de volgende klant. Toen Ab's vader een keer moest overnemen en dacht klaar te zijn, sloeg het paard plotseling een zijweg in en stopte voor een kroeg. Grootpapa was gewend om na de arbeid daar een paar neuten te halen.

In 1940 trouwde AB's vader en in 1943 werd Ab geboren. In de oorlog plaatsten de Duitsers een zoeklicht op de dijk en vorderden een schuur waar ze een stroomaggregaat in zetten. Er was honger en mensen kwamen om melk te kopen. Richting de Middenweg waar meer landbouwers zaten probeerde men aardappels en graan te krijgen. Amsterdammers kwamen in ruil voor eten op de boerderij werken, er was altijd wel wat te doen. Er werd soms clandestien een varken geslacht en dan ging personeel onder het oog van de Duitsers met stukken vlees onder hun jas naar huis. Na de oorlog verbouwde Ab's vader op een perceel wat tabak en groente, maar de meeste grond in de polder werd voor veeteelt gebruikt.

De boerderij kwam in eigendom van de broers van Ab's vader en werd aan hem verpacht. In die tijd was de saamhorigheid in de polder groot. In drukke tijden, bijvoorbeeld in de hooitijd, kwamen de andere boeren meehelpen en als het werk gedaan was zaten ze aan een lange tafel en kwam er een melkbus met sangria gekoeld in bronwater te voorschijn.

(De volgende dag hadden ze waarschijnlijk allemaal hoofdpijn.)

Op het ogenblik zijn er niet veel boerderijen meer over. De enige koeien die er nog lopen zijn vleeskoeien van een boer die aan de andere kant van de Amstel woont.

In de zestiger en zeventiger jaren werd het door de gemeente wijs gevonden om meer recreatie voor de burgerij mogelijk te maken waarvoor land moest worden afgestaan. Het Bureau Beheer Landbouwgronden kocht de grond op, maar

omdat zij nog geen ontwikkelingsplannen hadden, werd de grond weer terug verhuurd aan de boeren die door de gunstige pacht meer koeien konden houden. Ab's vader had een ondernemende geest en liep voorop in de mechanisatie met melk- en hooibouw machines. Daar was veel belangstelling voor en hij begon in de omgeving met loon hooiwerk, zodat de machines rendabel werden gemaakt. Hij was ook een knutselaar en maakte een model van het huisje waar hij was geboren. Ab neemt me mee om het te laten zien. Het dak kan er af en het interieur met meubels is op schaal nagemaakt.

In 1980 moest de oude stal worden vervangen en er kwam een moderne loopstal met mestkelder.

Ab was er een voorstander van om recreatie mogelijk te maken door de landerijen open te stellen voor wandelaars en fietsers en zo de boerderijen voort te zetten. De gemeente wilde echter een buffer maken tussen de bebouwing en de Amstel om zo het dichtbouwen van de landerijen te voorkomen. Nu zijn er sportvelden gekomen en de waterzuiveringsinstallatie is uitgebreid. Ab is niet tegen vernieuwing, maar vroeger waren de lijnen wel korter. Iemand van het polderbestuur bellen loste sneller problemen op dan nu met Waternet. Ze hadden graag nog wat schapen willen houden, maar door de wandelaars met loslopende honden die achter de schapen aan gingen, hebben ze dat moeten opgeven. Een keer liep er een wandelaar met twee loslopende herdershonden. Ze joegen de schapen de sloot in en een schaap was een oor kwijt. De man hield bij hoog en laag vol dat zijn honden zoiets niet deden. De opgeroepen politie liet de hond braken en het oor kwam tevoorschijn. Quod erat demonstrandum!

Simone zou graag wat Alpaca's willen houden maar deze worden vaak gestolen en een hoog hek ziet ze niet zitten. Nu de kinderen, een dochter en twee zoons, het huis uit zijn, is het een stuk rustiger geworden. Aanloop is er genoeg en ze zullen zich niet gauw vervelen. Het is een prachtige plek om te wonen en daar genieten ze volop van.

KoBab

Knutselwerk uit het verleden

Van de penningmeester

Het ledenaantal van de Vereniging Amsteloever bedraagt 119

De contributie over 2019 is verhoogd naar € 12,50. Het vermogen van de vereniging is nagenoeg gelijk gebleven.

Financiële jaarverslag over 2019

Inkomsten

Contributie 2019	€ 1493,09
Bijdrage gemeente Oeverberichten	€ 250,00
BBQ	€ 335,00
Totaal ontvangen 2019	€ 2078,09
Beginsaldo ING rekening 01-01-2019	€ 1070,95
Totaal inkomsten	€ 3149,04

Uitgaven 2019

Jaarvergadering	€ 103,40
Bankkosten	€ 167,73
Drukkosten Oeverberichten	€ 626,10
Website onderhoud	€ 181,50
BBQ	€ 959,96
Totaal uitgaven	€ 2038,69
Eindsaldo ING 31-12-2019	€ 1110,35

Totaal inkomen **€ 3149,04**

Spaarrekening

Beginsaldo 01-01-2019	€ 926,87
Rente 2019	€ 0,00
Eindsaldo 31-12-2019 spaarrekening	€ 926,87
Eindsaldo 31-12-2019 ING rekening	€ 1110,35
Eindsaldi beide rekeningen	€ 2037,22

Colofon

Doelstelling:

De Vereniging Amsteloever heeft ten doel de gemeenschappelijke belangen, zoals leefbaarheid, veiligheid en behoud van het landschapsschoon, te behartigen van de bewoners van de Amsteloever en aangrenzende gebieden in het niet verstedelijkte deel van de Amstelveense Middelpolder.

Bestuur:

Peter Hesp (Voorzitter)
Amsteldijk Noord 125, 1183 TJ Amstelveen
pj.hesp@gmail.com

Wim Bredenoord (Penningmeester)
Amsteldijk Noord 122, 1083 TJ Amstelveen
bredenoord@ziggo.nl

Harmina Muggen (Secretaris)
Kalfjeslaan 56, 1083 AA Amsterdam
hmuggen@gmail.com

Erik Glasius (Adviseur)
e.glasius@telfort.nl

Nicole van Buuren (Website)
Amsteldijk Noord 86, 1183 TG Amstelveen
info@nicolevanbuuren.nl

Website: www.verenigingamsteloever.nl
Contact: info@verenigingamsteloever.nl

Vormgeving: Ko Babeliowsky